Biz daş-töweregimizdäki adamlara syn edip, olaryň biri-birin-den özleriniň indiwidual, özboluşly aýratynlyklary bilen tapawut-lanýandygyny görýäris. Bir adam gyzma, gaharjaň bolsa, ikinji adam şadyýan,alçak bolýar. Emma üçünji biri beýlekilere görä arkaýyn, so-wukganly bolýar. Şeýlelikde, adamlaryň özlerini alyp baryşlary,he-re ketleri,gatnaşyklary biri-birine meňzemeýärler. Hatda gadym dö-wür lerde hem adamlar biri-birine syn edip, hereketleriniň, özlerini alyp barşynyň birmeňzeş däldigini görüpdirler. Emma şol döwürde adamyň şeýle tapawutlylygynyň nämä baglydygyna düşünmändirler. Temperament baradaky düşünjäni (baryp biziň eramyzdan ozal IV-V asyrlarda) grek lukmany Gippokrat öwrenip başlapdyr. Ol adamlaryň özlerini alyp baryşlaryna syn edip, şol aýratynlyklary giňişleýin ýazyp görkezmäge we düşündirmäge synanyşypdyr. Temperament adamyň işiniň ähli görnüşlerinde (okuw, oýun, zähmet) ýüze çykýar. Tem-perament adamyň ähli hereketlerine, özüni alyp barşyna, gepleýşine, işiň depginine, adamlar bilen gatnaşygyna, emosiýalaryň bolup geçi-şine we beýleki birnäçe psihiki aýratynlyklaryň ýüze çykyşyna tä sir edýär. Temperament – bu adamyň indiwidual, özboluşly psiho logik aýratyn lygy bolup, psihiki işini we özüni alyp barşynyň dina mi ka sy-ny, derejesini bölüp görkezýän häsiýetidir.

Gadymy grek lukmany Gippokratyň adamyň temperamenti niň tipleri baradaky düşündirişi ylmy esasda gutarnykly subut edilmändir.

Ol adamyň bedeninde gan, nem (limfa), sary-gyzyl we gara öt ýaly dört sany suwuklyk bardyr diýip düşündiripdir. Eger-de şol suwuklyklaryň biri adamyň bedeninde agdyklyk etse, şol hem adamyň temperamentiniň tipini kesgitleýär diýip belläpdir.

Döwran PIRGULYÝEW
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň talyby

Все права защищены

save pdf date >>> 23.11.2024